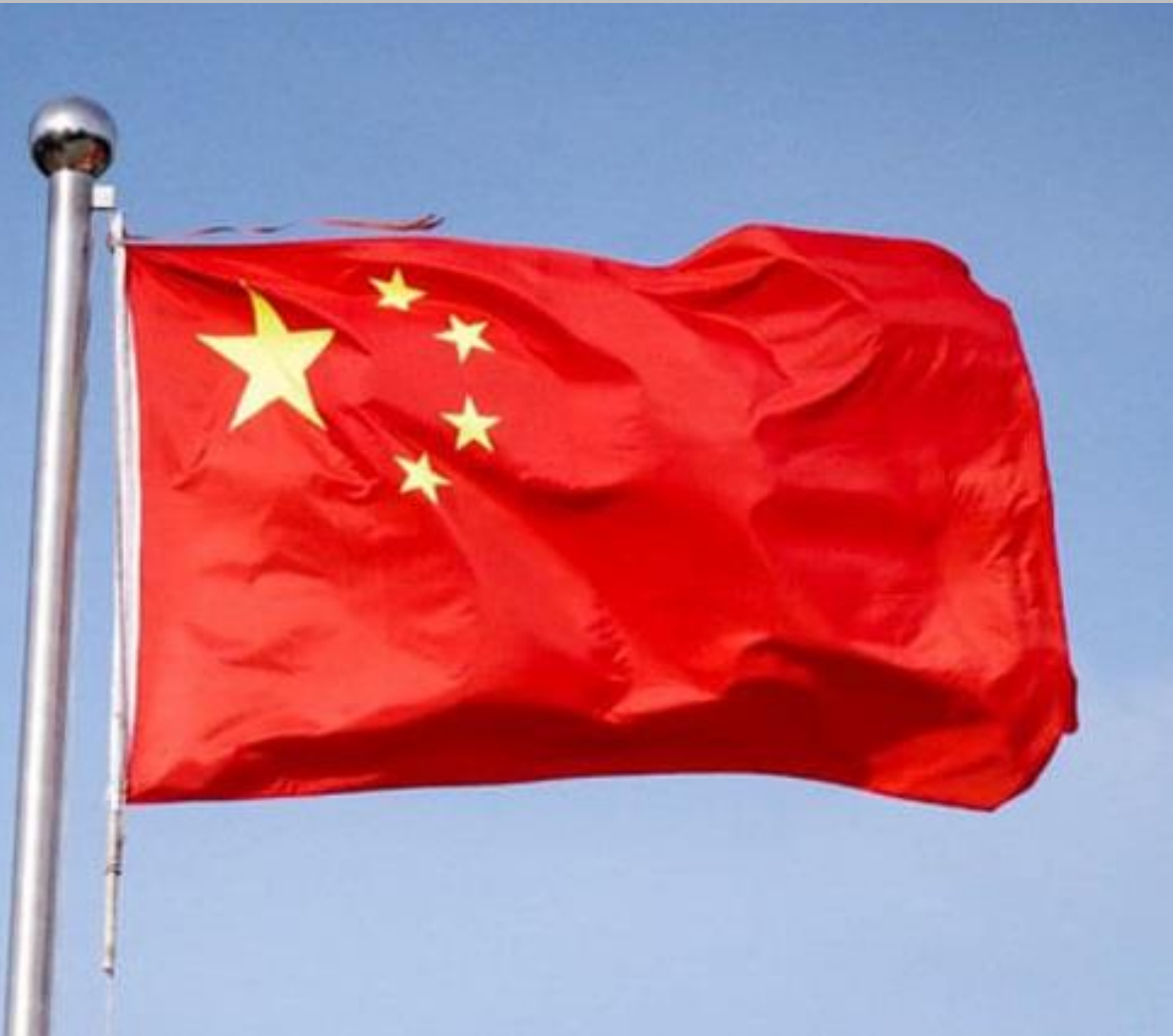

Kína a 20. században

12.A

2025. január 21.

- találmányok (– ?), Kínai Nagy Fal a mongolok ellen...
- császárság: CSIN SI HUANG-TI (Kr. e. 200 körül) – 1911/1912 – ?
↓
PU JI (MANDZSU din.) 1912-ben lemondásra kényszerül
(3–6 éves koráig uralk.) 1934–45 Mandzsukuo császára
- Kína a kora újkortól sikertelenül törekszik elzárkózni Európától
18. sz. → valamelyes kereskedelem Angliával (tea, selyem, porcelán)
1840–42: I. és II. ópiumháború → Hongkong + 5 kikötő átadása NBr-nak
→ korlátlan kereskedelem
USA, 1899 – nyitott kapuk elve: az USA is részesedni kíván a kínai piacból
- 1894-től Japán is hódít É-Kínában

- **1911: forradalom** – SZUN JAT SZEN **orvos** kikiáltja a közt.-ot
- 1921/22: washingtoni konf.
I. vh. után az antantállamok (Ø SZU) döntenek a csendes-óceáni és távol-keleti régió gazdasági és katonai kérdéseiről
Kína elvileg független
- hadúri korszak – 1910', 1920'
belharcok
Ø egységes irányítás
- **1930' – polgárháború**
Kuomintang [Nemzeti Néppárt] ↔ Kínai Kommunista Párt
SZ J-SZ, CSANG KAJ-SEK MAO CE-TUNG

1934: hosszú menetelés – ?

~ 10 ezer km

300 ezer vöröskato-
na → 30 ezer

- 1927–37 KMT uralma (nankingi évtized)

- egyesít

- ∅ földref. → ez lesz a KKP ígérete

(Kínában 98 % szegényparaszt, ezért MAO átalakítja
MARX tanait: Kínában a szegényparasztság a forradalmi osztály)

- **1930'** – japán támadás, II. vh.

- Mandzsukuo japán bábállam

- KMT+ KKP fvszünetet köt

- 1945: Vörös Hads. elf. Mandzsúriát

↳ szovjet hadba lépés körülményei?

- KKP → földosztás programja

- MAO CE-TUNG 1949-ben kikiáltja a Kínai Népköztársaságot

- KMT Tajvanra szorul vissza = Kínai Köztársaság

MAO 1925-ben

kommunista diktatúra

- 1958/1959: a „nagy ugrás”
a mg.-i, elmaradott Kína iparosítása:
eredmények hajszolása
- a mg. elhanyagolása (kollektivizálás)
→ tömeges éhínség (kb. 25M †)

紧跟毛主席在大风大浪中前进

- 1961–1965: „kiigazítás”
mg. az első,
dolgozók anyagilag érdekeltté tétele

- 1960' Kína ↔ SZU

↳ Mao szerint „revizionista”

- Kínában a SzK(b)P 1956-i XX. kongresszusának a SZTÁLINI személyi kultuszt elítélő határozatát nem kapcsolják össze MAÓVAL
- Kína szerint a III. vh. elkerülhetetlen
↔ HRUSCSOVI békés egymás mellett élés
- a SZU nem ad atomfegyvert Kínának

- 1966/67:
a „kulturális forradalom”

- MAO leszámol riválisaival
- a társadalom megtisztítása a burzsoá maradványoktól
- brutális terror

↳ diákokból szerveződött
vörösgárdisták

MAO, a Nagy Tanító, a Nagy Vezér, a Nagy Kapitány,
a Nagy Kormányos

- harc a „négy régi” ellen: régi eszmék, régi kultúra, régi szokások, régi magatartás
- 1966–1970 között bezárnak az egyetemek
- „Előbb rombolj, az építés majd jön magától!” (MAO)
- „Minél több könyvet olvas valaki, annál butább lesz.” (MAO)

Levert arcú Buddha-szobrok

- **külpolitika**
 - SZU-ellenesség → elszigetelődés
 - 1971-es kínai–amerikai kapcsolatfelvétel
 - 1971-től nem Tajvan, hanem a Kínai Népköztársaság az ENSZ tagja
- 1976: MAÓ † → 1978 és 1997 között TENG HSZIAO-PING a KNK irányítója a komm. diktatúrán belüli reformok
- **1989: Tienanmen téri vérengzés**
 - ↳ **Mennyei béke tere (Peking központja)**

- diáktüntetés demokratikusabb kormányért (~ rendszerváltásért)
- áldozatok száma: ?
200 – 10 000
- a legendássá vált fényképet 1989. jún. 5-én, a vérengzések utáni napon több fotós is elkészítette (majd illegálisan kicsempészte); a legismertebb JEFF WIDENER alkotása lett

- **Kína napjainkban**

- Közép-Kelet-Európával ellentétben a rendszerváltás elmarad
- kommunista politikai rendszer: **lényegében egypártrendszer sajtó, internet cenzúrázása stb.**
- az 1990-es évektől piacgazdaság
- az országon belül egyenlőtlen fejlődés
- az USA után a világ 2. gazdasági hatalma

- **Tajvan = Kínai Köztársaság**

- 1949 után ide szorul vissza a Kuomintang
- **az 1980-as évekig pártállam, egypártrendszer, statárium**
- gyors gazdasági fejlődés → ázsiai tigris
- CSANG KAJ-SEK **1975-i** halála után demokratizálódás
- vitatott, önálló állam-e

- **Hongkong**

- I. ópiumháb. (1840–42) → brit koronagyarmat

- ↳ 1898-ban 99 évre bérbe veszik

- gyors gazdasági fejlődés → ázsiai tigris

- 1997: az Egyesült Királyságtól visszacsatolják Kínához

- 50 évre különleges jogrend, autonómia (részben Tajvan megnyerése miatt)

„egy ország – két rendszer” elv

- **Makaó**

- volt portugál gyarmat

- 1999: visszakerül Kínához

- ↳ autonómia

- ↳ elvileg 2049-ig

- szerencsejáték
turizmus, bankok